

Megegyeztek a walesi bányászokkal.

Amsterdam, július 21. A sztrájkoló bányamunkásokkal tudvalevően a kormány nevében több miniszter is tárgyal. Lehetséges, hogy a tárgyalás megegyezéssel végződik, de ez korántsem bizonyos. A *Times* utolsó számában több cikket is szentel a kérdésnek. A szénkérdésről író vezércikkében is és egyébek között ezeket írja:

A kormányt a különböző sztrájkok rákényszerítették, hogy behozza a *compulsory arbitration* a kényszerű választott bírósági döntés törvényét. Ez a törvény vonatkozik mindenkire, akár a bányászok sztrájkolnak, akár a szövőmunkások, akár mások. És mégis, ez a törvény az alkalmazásakor nem bizonyult hatásosnak. És pedig azért nem, mert amíg a bányászok hivatalos vezetői, akikkel a kormány, illetve a választott bíróság tárgyal, azt hangoztatják, hogy ők nem akarják, sőt ellenzik a sztrájkot, aközben maguk a bányászok vidáman szüneteltetik a munkát. És *Lloyd George*, akire rá van bízva a munkakényszer törvényének alkalmazása, nem látván tisztán a helyzetet, kénytelen mindig újabb és újabb kétételes halasztást adni a walesi bányák munkásainak.

A másik cikknek, amely szintén a szénkérdést tárgyalja, ez a címe: *How to save coal* — magyarul: mikép takarékoskodjunk a szénnel? A jellemző cikk gondolatmenete és főbb tanácsai ezek!

— A szénrel való takarékoskodás a házi fogyasztásban, a gyárakban és vasutaknál egyformán életbevágó fontosságú. Az ügygyel külön bizottságnak kellene foglalkoznia. Fokozni kellene a szén helyett a brikett és az olaj használatát. Büntetni kell a gyárakat, amelyek láthatóan pazarolják a szenet. *Nem szabad gyorsvonatokat járatni*, csupán egy-két igazán fontos vonalon, az étkező- és hálóköcsikát pedig teljesen ki kell küszöbölni. Aki utazás közben enni, vagy inni akar, szálljon le a nagyobb állomásokon és ott fogyaszthatja el az étteremben, amit óhajt. A hatalmas és súlyos étkezőköcsik igen sok vonalon szükségessé teszik két mozdónynak az alkalmazását. A szén kiméltése céljából növelni kell a fa fogyasztását. Igen sok az olyan erdő Angolországban, amely kihasználható. Ha a birtokosok bármely okból nem akarják irtani erdőiket, törvénnyel kell őket rákényszeríteni. Ez arra is jó lesz, hogy az erdőség helyén gabonát fognak termelni. Száz évvel ezelőtt Anglia népét az angol föld terményeiből az év tíz hónapján el lehet látni. Most azonban évenként csupán hét hónapig élhetné meg behozatal nélkül. Nem szabad tűrni hogy dús gazdag emberek óriási erdőségeket tartsanak csakis azért, hogy ott vadakat tenyészteszenek s ezzel Angliát kitegyék az éhínség veszedelmének.

Kardiff, július 21. (Reuter.) A munkaadókcal és a munkásokkal ma folytatott további konferencia után a bányatulajdonosok ma feltételeiket írásba foglalták és a munkások képviselőinek megküldötték. *Lloyd George* miniszter a feltételekről értesülve, ezt mondta:

— Most már nem kell majd sokat tárgyalni.

Későbbi távirat szerint, bár még hivatalos megállapítás nincs, mégis csak megegyezés jött létre, amely csak hat hónappal a békekötés után veszti érvényét.

London, július 21. A délwalesi sztrájkolókat és a kormány között megegyezés jött létre és a sztrájkot befejezték. *Lloyd George*, *Runciman* és *Henderson* államtitkár egész éjszaka tanácskoztak a munkások képviselőivel. A tegnapi angol lapok legnagyobb része egyhangulag azt

állítja, hogy a sztrájkot német ügynökök okozták. A *Finanzial News* kijelenti, hogy a németek hatvanezer font sterling értékű aranyat adtak az agitátoroknak. A *Morning Post* a rossz pénzügyi helyzet következtében, amelyet a sztrájkok még egyre súlyosabbá tesznek, azt írja, hogy a legközelebbi időben kilátás van arra, hogy Angliában újabb igen súlyos és magas adókat vessen ki a kormány.

A kereskedelmi és iparkamara a Back-malom ügyéről.

(Saját tudósítónktól.) Szerdai számunkban *Somogyi Szilveszter* polgármesternek egy cikket közöltünk, amely tények felsorolásával világítja meg különösen mindazt, ami Szeged lisztellátása körül a múltban történt. Ezekkel a tényekkel szemben vádakkal illetni akár a hatóságot, akár a Back-malmot csak úgy lehet, ha készséggel tekintünk el mindattól, ami történt, csak azért, hogy apriori megalkotott véleményünket fentarhathatjuk. Mi azt hisszük, hogy ettől első sorban azok fognak ovakodni, akiknek megadatott, hogy közéleti dolgokban szót emeljenek. Ma módunkban van a kereskedelmi és iparkamarának ebben az ügyben kifejezésre juttatott hivatalos véleményét a következőkben közölni:

— Az őrlés szabályozására vonatkozó rendelkezések előírták, hogy mily arányban lehet egyes lisztfajtákat előállítani. Az ide vonatkozó szabályok többször változtak. A liszt forgalomba hozatala körül a buza- és rozslisztnak bizonyos kenyérlisztpótló anyagokkal (burgonya-, árpa-, rizs-, kukoricaliszt) való keverése rendeltetett el. Az erre vonatkozó rendeletek is többször változtak s az árpaliszt fogytával már utóbb a főzöliszthez 50%, a kenyérliszthez 70%-ig terjedő tengerliszt keverése rendeltetett el. Majd pedig, amikor már részint a jobb terméskültség mellett a kenyérmagvakból készült liszttel való takarékoskodás nem volt eminens szükség, viszont a tengeriben hiány mutatkozott: egyes vidékekre nézve könnyítések engedtek jobb minőségű lisztfajták forgalomba hozatala körül.

— A liszt előállításánál és felhasználásánál egyenlőtlen elbánást okozott az, hogy eleinte a tisztán vámörléssel foglalkozó malmoknak megengedtetett a magánfelek részéről hozott gabona tetszésszerű őrlése. A gazdálkodó közönség így a saját gabonájából nyert lisztet használván, előnyösebb helyzetben volt, mint a városok lakossága mely a kereskedelmileg forgalomba hozott lisztfajták fogyasztására volt szorítva és jó pénzért sem juthatott tetszése szerinti minőségű liszthez. Később a vámörló malmok is reászorították a liszt keverésére, azonban ezt ellenőrizni bajos volt s az intézkedés is elkésett, mert már akkorra lehetőleg minden gazda felörlette a saját szükségletére szánt gabonát.

— Az őrlés és a liszt forgalomba hozatalának, ugyisint a kenyérsütés szabályozása természetesen a közéletmezés érdekeinek biztosítása végett történt s erre különösen a városok lakossága szerfelett reá is volt szorulva.

— Ez érdekből rendeltetett el a gabonakészletek és az egyes háztartásokban, valamint a kereskedésekben talált lisztkészleteknek a közfogyasztás céljából való lefoglalása. Az Országos Gazdasági Bizottság minden város és vármegye fogyasztási igényének kielégítéséről külön gondoskodott nem minden nehézség és gáncs nélkül.

A városok és községek hatósága a rendelkezésükre álló és rendelkezésükre bocsátott lisztmennyiséghez képes a liszt és kenyérfogyasztást korlátozták és e fontos élelmi

cikkek beszerzése körül az utalványrendszert érvényesítették.

Kerületünk minden városában és nagyobb községében életbelépett az utalványrendszer és e körül a hatóságoknak igen derekas munkájuk akadt. E rendszabályokkal a közéletmezés ellátása, amint már említettük, nem mindenütt egyformán sikerült. Szegeden például a lisztkészletek összeírása s az ujig szükséges mennyiségek biztosítására szánt tárgyalások közben annyi idő telt el, hogy addig a számla vett készletből korlátozás nélkül (elszállításra farhonyakészítésre stb.) tekintélyes mennyiség fogyot el és mert az Országos Gazdasági Bizottság csak igen korlátozott mennyiségű búzával, rozsszal és árpával segítette ki a várost: kénytelen volt a hatóság a fejenkénti kenyérlisztfogyasztást heti 1 kilogrammra szorítani. Később e mennyiség kukoricalisztnak bőséges hozzáadásával három kilogrammra emelkedett, de a kenyérfogyasztás e korszaka a minőség szempontjából kellemetlen emlékeket hagyott. Takarékoságból a nullás liszt hozzáférhetősége igen erős korlátok közé szorult s a főzöliszt minősége és mennyisége, valamint a pékek által forgalomba hozott sütemények élvezhetősége is sok kívánni valót engedett. A rendelkezésre álló lisztmennyiség felhasználásának beosztása és általában az utalványrendszer gyakorlatba való átültetése körül a kamarára jelentős véleményező tevékenység hárult s ennek során igyekeztünk a gyakorlati élet követelményeit a kielégítés lehetőségeivel összeegyeztetni. Fel kell jegyeznünk e helyütt, hogy Szeged város közönségének liszttel való ellátása körül a helybeli Back Bernát fiai gőzmalomtulajdonos cég igen elismerésre méltó áldozatkészséget tanúsított. Elvállalta a város közönségének liszttel való ellátását olykép, hogy a szükséges gabona beszerzéséhez a tőkét kamatmentesen előlegezte, az őrlést teljesen díjtalanul végezte és minden ellenszolgáltatás nélkül látta el a liszt raktározását kezelését s utalványok ellenében a több százra tehető viszontelárusítók sütők, cukrászok, stb. részére való közvetlen kiszolgáltatást is. A város hatósága a liszt maximális árába a nyersanyag önköltségén felül beszámított őrlést és kezelési díjakat s normális malomhasznót más közcélokra fordíthatta.

Legutóbbi teljes ülésünk óta hihetetlen arányokban szökkent fel mindennemű husnak az ára s kapcsolatosan a piaci drágaság olyan fokra hágott hogy a szerényebb keresetű néposztály komoly szükségét szenved. Ezidőszerint ugy a marhahus mint a sertéshus ára kilogrammonként átlag 4 koronán felüli, a szalonnáé és zsiré 5 korona körüli és a baromfi ára is elviselhetetlenül magas. Oka a drágaság e fokozódásának kétségtelenül a hadsereg rendkívüli fogyasztásában és abban rejlik hogy bár a Monarchia a békeidőben is behozatalra szorult, nem történt kellő időben gondoskodás a bekövetkezett bajok megelőzéséről. Így történhetett meg, hogy a szakörök megállapítása szerint a háboru rendkívüli szükséglete szarvasmarhákban pl. nemcsak a természetes szaporulatot emésztette fel, de erősen megbontotta a törzsalományt is, megbecslés szerint 17 milliói darabról 12 millióra csökkent. (E csökkenésben Galicia és Bukovina elpusztított 2.7 milliónyi marhaállománya is benn foglaltatik.) E rendkívül nagy baj a háboru folyamán még fokozódik s hatását a bekövetkezendő béke idején is évekig fogjuk érezni.

Nem lehet célunk e helyütt rekriminálni, de bizonyos körök tulságos befolyásának és felelősségének megállapítása céljából le kell szögeznünk, hogy noha Németország mindjárt a háboru kitörése utáni napokban felfüggesztette az összes fontos élelmiszerek között az állat és husvámokat és lényegesen könnyített az élő állat- és hus behozatalát megnehezítő egészségügyi rendszabályokon, nálunk először csak október 10-én történt annyi, hogy az üszörbörjük és három évesnél fiatalabb üszök levágása eltiltatott. Az első kiviteli tilalom felételek mellett megengedtetett. A behozatal megkönnyíté-

A Délmagyarország telefonjai

Szerkesztőség 305.
Kiadóhivatal 81.